

مروری بر آرا و نظرات بر خاتون؛ اثر تازه تینا پاکروان

در تکاپوی آرام وطن و تحکیم جایگاه زن

گروه تلویزیون: سریال «خاتون» که به تازگی پخش آن از پلتفرم نماوا آغاز شده است، نظرات منتقدان را به خود جلب کرده است و تا اینجا اغلب کسانی که دست به نگارش تحلیل برای این سریال بردند آن را پسندیدند هرچند که نمیتوان درباره کیفیت این سریال به صورت قاطع صحبت کرد و باید قسمت های آتی را هم شاهد باشیم. مایل بودیم که با کارگردان این مجموعه به گفتگو بنشینیم که هیچ راه ارتباطی با ایشان به سرانجام نرسید و گویا ارتباط تینا پاکروان با اهالی رسانه از آغاز این سریال قطع شده است و نماوا هم ما را به کارگردان این سریال نرساند و به هر ترتیب به خوانش نقدها درباره این سریال بسنده میکنیم که در ادامه میخوانید.

ویجاتو

اگر شبکه های تلویزیونی آمریکایی به باز تولید چندباره داستان های جنایی یا علمی تخیلی علاقه شدیدی دارند، شبکه پخش نمایش خانگی در ایران هم پذیرفته که داستان های عاشقانه ای که در بستر تاریخی روایت می شوند احتمالاً جذاب ترین روایت هایی هستند که می توانند در برابر دوربین قرار بگیرند. پس از موفقیت سریال شهرزاد که در سه فصل و ۵۹ اپیزود ساخته شد، سریال خاتون به دومین روایت زنانه ای تبدیل شده که در دل تاریخ روایت می شود و از طریق شبکه نمایش خانگی در دسترس تماشاگران قرار می گیرد. آن چه یک درام تاریخی را از ژانر کمدی می کند، تلاش آن برای تصویرسازی های واقعی و قابل احساس از رویدادهای تلخ و گزنده تاریخی است. به نظر می رسد تهیه کنندگان و سرمایه گذاران سریال خاتون از لزوم پای بندی به این اصل کلیدی آگاه بوده اند و به همین دلیل صحنه سازی های سریال کیفیت به شدت قابل قبولی دارد.

صبح سینما

اگر بخواهیم خاتون رومورد توجه قرار دهیم خوب است شمای کلی از کارنامه کاری نگار جواهریان را به خاطر بیاوریم. او برای ایفای نقش هایش یا از خودش بسیار دور می شود (بی خود و بی جهت و قندون جهیز به) سعی می کند نقش را به عواطف و

احساسات شخصی اش نزدیک کند در خاتون به واسطه ی هاپیر تالیته ی جاری در اثر جواهریان میان خود بودن و دیگری شدن نوسان می کند، هم این است و هم آن و همین باعث جذابیت دوچندان این نقش شده است که با تمام عواطف زنانه گی اش به قدرت و توانایی های خود پایبند است، خصوصیات که پیشتر در کارنامه تینا پاکروان مشهود بوده است. قرار گرفتن جواهریان در مقابل اشکان خطیبی به عنوان پارتنر، تصویری عاشقانه و زیبایی را به نمایش گذاشته اند و برخلاف برخی از سریال ها از زوج های تکراری بهره گیری نشده است البته این دو پیشتر در سریال این راهش نیست و یک سکانس کوتاه در فیلم نگار با یکدیگر همبازی بوده آمد.

رویا فتح الله زاده

در خاتون، شخصیت پردازی، نقش مهمی در باور پذیری حوادث و همذات پنداری با کاراکترها دارد. تقابل میان کاراکترهای گوناگون، تشخیص و تمایز هویتی هر یک از شخصیت ها و تیپ های شخصیتی را بیشتر آشکار می کند. برای نمونه، تقابل میان فخرالنسا (با بازی شبنم مقدمی) با خاتون بختیاری (با بازی نگار جواهریان)، تقابل دو تیپ شخصیتی زن سنتی، کم سواد و نا آگاه به اوضاع زمانه خویش با زن مدرن، باسواد و آگاه به شرایط اجتماعی و سیاسی جامعه اش قلمداد می شود. همچنین زمانی که به این دو نوع کاراکتر و شخصیت های نظیر آنها در سریال نگاه می کنیم، ورای روابط و مناسبات آنها، تقابل میان نظام مدرنسالاری (که در آن دوره در برخی از خانواده های ایرانی رایج بوده است) با جریان نوپای آزادی خواهی زنان در آن برهه ی تاریخی، قابل مشاهده است. اگر فخرالنسا تمام روز را در خانه سپری می کند و برایش اوضاع مردم که آنها را رعیت، خطاب می کند اهمیت ندارد، خاتون، زنی فعال و اجتماعی محسوب می شود که نمی تواند نسبت به شرایط جامعه، بی تفاوت باشد. برای فخرالنسا، جهان به اندازه ی همان عمارتی است که در آن زندگی می کند. برای او اوضاع مردم در بیرون از عمارت یا جنگ و قحطی، اهمیت چندانی ندارد. در مقابل، خاتون، نگاهی وسیع و انسان دوستانه به جهان پیرامونش دارد و درد و مشکلات مردم را رنج خود می پندارد.

عباس اقلامی

شخصیت پردازی چند زن سریال به گونه ای است که این کنجکاوی را برمی انگیزد که هر کدام از زنان این داستان؛ خاتون، پروین و فهیمه با چه تحولاتی در آینده مواجه خواهند شد. زنانی که انتظار است زنان فعال ایرانی

را در طول تاریخ پر تلاطم زنان این سرزمین نمایندگی کنند که از دل جنگ، بحران و سرکوب، افتخار و پیشرفت خلق کردند که در این بین بازی قابل توجه و همراه کننده نگار جواهریان، غزل شاکری و ستاره پسبانی نقش مهمی در برانگیختن این حس کنجکاوانه ایفا می کند. سریال سازی بر بستر درام تاریخی همیشه باسختی ها و حساسیت های ویژه خود روبرو بوده است. همیشه هستند و بوده اند کسانی که بی توجه به این که سریال تاریخی بنا به ماهیت درام می تواند تغییراتی در متن وقایع ایجاد کند مترصد این هستند تا سازندگان درام های تاریخی را به وفادار نبودن به اصل مستند رویدادها متهم کنند. غافل از این که رویکرد درام و داستانی با رویکرد مستند تفاوت ماهوی دارد.

ترگس آبیاری (کارگردان):

خاتون، خود خاتون، نمود و نمادی از زن اصیل ایرانی است، اصلتا بختیاری و بزرگ شده تهران و ساکن رشت که تیراندازی را از مادر آموخته و می خواهد در کشاکش سنت و مدرنیته راه خودش را برود، هسته ی مرکزی درام در دل رویدادی تاریخی به واکاوی مفاهیمی اساسی می پردازد که اهمیت آن در زمانه ی حاضر کاملاً ضوری است. خط اصلی داستان پیوسته روی مفاهیم دو گانه استوار است، مفاهیمی از جنس شرافت و رذالت، آزادی و ذلت، استقلال و اشغال، غرور و خفت و... و این همه بر محور عشق و وطن می چرخد و شعاعش گسترش می یابد، خلاصه که خاتون به قول میرزاده عشقی، در د عشق وطن دارد. همین عشق است که قرار است وحشت را به شجاعت بدل کند، تراژدی را به حماسه. تینا پاکروان با نگاهی زنانه به تاریخ پر از خشونت و سراسر حادثه ای آن دوران، ترکیبی از هراس و نوستالژی را خلق کرده که حاصل اش حال و هوایی متمایز است که به یاد خواهد ماند.

وصاله لطیفی

از خلال فرم و محتوای آنچه دیدیم، این چنین برمی آید که پاکروان اینبار با دغدغه ی واژه ای، که این روزها رنگ باخته، یعنی «وطن» یا به میدان گذاشته. حکایت حکایت «عرق ملی» است و «شرافت». با این تفاوت که که ناخدای این کشتی سکان رانه دست رستمان و سپه ران و آرش ها، که دست زنی از تبار سودابه ها داده است. دست «خاتون». نوک اسلحه ی پاکروان نه فقط به سمت دشمن خار چی که اتفاقاً به سمت خیانت کاران داخلی نیز نشانه رفته. حال اینکه تا چه حد بتواند در این مقوله بتازد و صادقانه و شجاعانه آنچه در حقیقت بوده و رخ داده و در حال حاضر نیز رخ می دهد به تصویر بکشد، رازی است که با دیدن قسمت های بعد بر ملا خواهد شد.